

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 27.03.1984, sp. zn. 5 Cz 7/84, ECLI:CZ:NS:1984:5.CZ.7.1984.1

Číslo: 27/1985

Právní věta: Druh práce, který má člen jednotného rolnického družstva vykonávat podle písemnej dohody o pracovních podmínkách (§ 47 zákona č. 122/1975 Zb.), může být platně zmenený iba vtedy, ak sa JRD a jeho člen dohodnú písomne na takej zmene (§ 17 nariadenia vlády ČSSR č. 138/1975 Zb.); ústne alebo konkludentne urobená zmena je teda neplatná.

Soud: Nejvyšší soud ČSR

Datum rozhodnutí: 27.03.1984

Spisová značka: 5 Cz 7/84

Číslo rozhodnutí: 27

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Jednotná zemědělská družstva, Právní úkony

Předpisy: 122/1975 Sb. § 47 38/1975 Sb. § 17

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobca sa domáhal návrhom podaným zmierovacej komisii žalovaného JRD, aby bolo určené, že jeho prevedenie na inú prácu (z funkcie vedúceho referenta zásobovania na stredisku v S. na prácu opravára na stredisku v N.) opatrením z 1. 7. 1981 je neplatné, že žalované JRD nesprávne hodnotilo dni 1., 2. a 3. 6. 1981 ako dni jeho neospravedlnenej absencie a ďalej žiadal, aby žalovanému JRD bolo uložené zaplatiť mu odmenu za prácu od 1. 6. 1981 do doby, keď mu umožní pracovať podľa dohody o pracovných podmienkach. Keďže medzi účastníkmi nedošlo k uzavretiu zmieru, zmierovacia komisia postúpila spor na prejednanie súdu.

Okresný súd v Topolčanoch rozsudkom žalobu zamietol.

Krajský súd v Bratislave rozhodol o odvolaní žalobcu tak, že rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Na základe výsledkov vykonaného dokazovania prijal záver, že napriek tomu, že v zmysle dohody o pracovných podmienkach z 23. 1. 1979 bol žalobca zaradený do funkcie vedúceho zásobovania, došlo medzi účastníkmi konkludentne k uzavretiu dohody o zaradení žalobcu do funkcie nákupcu, ktorá u žalovanej organizácie súvisí z dôvodov ekonomických aj s vedením motorového vozidla. Ďalej odvolací súd z výsledkov vykonaného dokazovania zistil, že žalobca mal aj pri zhoršenom zdravotnom stave (očné ochorenie) povolené vykonávať funkciu vodiča z povolania, ktorú však odmietol vykonávať. Až odobratím vodičského oprávnenia na motorové vozidlá kategórie A, C, T, G stratil žalobca spôsobilosť vykonávať funkciu vodiča z povolania a žalovanému JRD vznikla povinnosť

preradiť ho na inú prácu, čo aj vykonalo. Tým podľa záveru odvolacieho súdu splnilo svoju povinnosť, ktorá mu vyplýva z ustanovenia § 37 ods. 1 písm. a) Zák. práce. Žalované JRD malo povinnosť preradiť žalobcu na inú prácu zo zdravotných dôvodov podľa ustanovenia § 18 ods. 1 písm. a) nariadenia vlády ČSSR č. 138/1975 Zb.

Odvolací súd ďalej dospel k záveru, že žalobca v dňoch 1., 2. a 3. 6. 1981 neodôvodnene odmietol viesť motorové vozidlo, a preto jeho neprítomnosť v práci v týchto dňoch treba považovať za neospravedlnenú absenciu.

Odvolací súd takisto nepripustil rozšírenie žaloby o náhradu pracovnej odmeny.

Najvyšší súd SSR rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR, tak, že uvedenými rozsudkami súdov obidvoch stupňov bol porušený zákon.

Z odôvodnenia:

Pracovné vzťahy v jednotných roľníckych družstvách upravuje ustanovenie § 45 a násl. zákona č. 122/1975 Zb.; prácu v družstve vykonávajú zásadne jeho členovia; výnimočne môže družstvo zamestnať občanov i v pracovnom pomere, prípadne v inom pracovnoprávnom vzťahu; pracovné vzťahy, ktoré vznikajú medzi družstvom a jeho členmi, sa spravujú zákonom č. 122/1975 Zb., zatiaľ čo Zákonníkom práce, prípadne ďalšími predpismi, sa spravujú len pokiaľ to výslovne určuje zákon č. 122/1975 Zb., Zákonník práce alebo iný právny predpis. Zákonník práce 1) v tejto súvislosti v ustanovení § 3 ods. 3 určuje, že pokiaľ jednotné roľnícke družstvá môžu podľa stanov alebo osobitných predpisov dojednávať pracovné pomery s nečlenmi družstva alebo pokiaľ uzavierajú dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru (§ 232 a násl. Zák. práce), spravujú sa tieto pracovnoprávne vzťahy Zákonníkom práce.

V prejednávanej veci predmetom sporu boli otázky, či je platné rozhodnutie organizácie o prevedení žalobcu na prácu opravára v stredisku N., či nevykonávanie práce nákupcu spojenú s vedením služobného motorového vozidla v dňoch 1. 6. až 3. 6. 1981 možno považovať za absenciu a či žalobcovi prislúcha náhrada mzdy od 1. 6. 1981 v dôsledku neprideľovania práce podľa dohody o pracovných podmienkach.

Žalobca bol členom žalovaného jednotného roľníckeho družstva; bolo preto potrebné zistiť, či žalované JRD preradilo žalobcu na inú prácu a či išlo o preradenie platné.

Podľa ustanovenia § 47 zákona č. 122/1975 Zb. sa medzi jednotným roľníckym družstvom a jeho členom uzaviera dohoda o pracovných podmienkach, podľa ktorej je člen povinný vykonávať prácu v družstve za podmienok určených touto dohodou.

Dohoda o pracovných podmienkach môže byť platne uzavretá len písomne. Jej náležitosťami sú: vymedzenie druhu práce, ktoré má člen vykonávať, miesto výkonu práce a deň nástupu práce. Dohodnutie druhu práce medzi členom a organizáciou sleduje konkrétne určenie pracovných úloh, ktoré majú byť náplňou pracovných vzťahov medzi členom a družstvom. Obyčajne sa má pritom vychádzať z pracovných činností a funkcií, ako sú uvedené v kvalifikačných katalógoch. Zákon č. 122/1975 Zb. o poľnohospodárskom družstevníctve dáva záruku, že člen družstva nemusí vykonávať prácu v inom mieste, ak nebol preložený v rámci zákonných predpisov. Družstvo si môže v dohode o pracovných podmienkach so svojím členom dohodnúť i ďalšie pracovné podmienky, na ktorých majú záujem. Odo dňa, ktorý bol v dohode o pracovných podmienkach dohodnutý ako deň nástupu do práce, je družstvo povinné prideľovať svojmu členovi prácu podľa dojednanej dohody, platiť mu za vykonanú prácu odmenu podľa predpisov o odmeňovaní práce v družstvách, vytvárať podmienky pre úspešné plnenie jeho pracovných úloh a dodržiavať ostatné pracovné podmienky stanovené právnymi

predpismi, stanovami a pracovným poriadkom družstva, prípadne touto dohodou (§ 48 a § 49 ods. 1 písm. a/ zákona č. 122/1975 Zb.).

V prejednávanej veci z doteraz zisteného skutočného stavu plynie, že žalobca ako člen žalovaného družstva bol v rámci dohody o pracovných podmienkach uzavretej 23. 1. 1979 medzi ním a družstvom zaradený ako vedúci referent zásobovania. V tejto dohode nebolo uvedené, že pri plnení svojej pracovnej náplne bude ako vodič viesť motorové vozidlo a že táto činnosť bude patriť do jeho pracovnej náplne. Za daného stavu bolo preto družstvo povinné pridelovať žalobcovi prácu dohodnutú v pracovných podmienkach v rozsahu určenom úpravou Ministerstva poľnohospodárstva a výživy SSR z 15. 5. 1979 č. Fm 01-617 o odmeňovaní členov a pracovníkov vykonávajúcich technickohospodárske funkcie v jednotných roľníckych družstvách. Okolnosť, že žalobca konkludentne súhlasil s vykonávaním práce samostatného referenta zásobovania, nemôže nič zmeniť na tejto povinnosti družstva. Takisto skutočnosť, že v dohode o pracovných podmienkach sa účastníci nedohodli o tom, že žalobca bude pri práci používať služobné motorové vozidlo, ktoré bude sám viesť, mala za následok, že žalobca mohol túto činnosť (ktorú ináč vykonával dobrovoľne) kedykoľvek odmietnuť vykonávať.

Dohodu o pracovných podmienkach možno zmeniť podľa ustanovenia § 17 nariadenia vlády ČSSR č. 138/1975 Zb. len vtedy, ak sa družstvo a člen družstva dohodnú na jej zmene. Zmena dohody sa musí uskutočniť písomne.

Pracovné zaradenie člena družstva sa teda môže zmeniť len v rámci dohody o zmene skôr uzavretej dohody o pracovných podmienkach alebo v prípadoch, v ktorých je člen družstva povinný vykonávať prácu iného druhu alebo na inom mieste, než bolo dojednané v tejto dohode, teda v prípadoch taxatívne vymenovaných v ustanoveniach § 18 a nasl. nariadenia vlády ČSSR č. 138/1975 Zb., vykonávajúceho ustanovenie § 50 ods. 1 písm. b/ zákona č. 122/1975 Zb. Preložiť člena družstva na sústavné vykonávanie práce do iného miesta než sa dojednálo, možno len v prípadoch uvedených v ustanovení § 21 nariadenia vlády ČSSR č. 138/1975 Zb.

Z výsledkov prevedeného dokazovania v prejednávanej veci vyplývalo, že žalobca odmietol vykonávať činnosť vodiča dňom 1. 6. 1981. Preto ak žalobca v dňoch 1. 6. až 3. 6. 1981 bol na pracovisku a organizácia mu odmietla pridelovať prácu podľa uzavretej dohody o pracovných podmienkach, nemožno čakanie žalobcu na prácu považovať za neospravedlненú neprítomnosť v práci. Tiež skutočnosť, že žalobca predložil organizácii posudok, že zo zdravotných dôvodov nemôže vykonávať prácu vodiča z povolenia, neoprávňovala družstvo (vzhľadom na obsah dohody o pracovných podmienkach) previesť žalobcu natrvalo na prácu opravára v N. (porov. § 18 nariadenia vlády ČSSR č. 138/1975 Zb.). Opatrenie organizácie z 1. 7. 1981 o prevedení žalobcu na prácu opravára bolo preto neplatné. Toto opatrenie bolo neplatné aj z toho dôvodu, že v skutočnosti išlo aj o preloženie do iného miesta výkonu práce než bolo medzi účastníkmi dohodnuté v dohode o pracovných podmienkach z 23. 1. 1979, pričom podmienky pre preloženie do iného miesta uvedené v ustanovení § 21 nariadenia vlády ČSSR č. 138/1975 Zb. neboli splnené.

Nesprávna je aj časť výroku odvolacieho súdu, ktorou neprepustil rozšírenie žaloby o nárok na náhradu pracovnej odmeny. Tento nárok uplatnil žalobca jednak v tejto žalobe a jednak v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 28/82 Okresného súdu v Topoľčanoch a spojenom uznesením tohto súdu z 18. 2. 1982 s týmto sporom na spoločné konanie. V prípade, že súd považoval uvedený návrh za neúplný, mal žalobcu poučiť o jeho doplnení v zmysle ustanovení § 5 a § 43 ods. 1 O. s. p.

Bude teda potrebné doplniť dokazovanie, aby sa dalo posúdiť, či účastníci rešpektovali uvedené ustanovenia zákona č. 122/1975 Zb., prípadne nariadenia vlády ČSSR č. 138/1975 Zb.

Z uvedených dôvodoch došlo teda rozhodnutiami súdov obidvoch stupňov k porušeniu zákona v

ustanoveniach § 1, § 2, § 5, § 6, § 120 ods. 1, § 132, § 153 ods. 1 (a odvolacím súdom v ustanoveniach § 95 ods. 2 a § 219) O. s. p. v súvislosti s ustanoveniami § 45 a nasl. zákona č. 122/1975 Zb., § 17 a nasl. nariadenia vlády ČSSR č. 138/1975 Zb.

1) zákon č. 65/1965 Zb. (v znení so zmenami a doplnkami vyhlásenom pod č. 55/1975 Zb. a v znení zákonov č. 72/1982 Zb. a č. 111/1984 Zb.)